

Komu je zameriti, če si hoče stanje popraviti? Zato dela svoboda države močne, ker so svobodni državljani pripravljeni svobodno državo braniti, da se po nji jim samim tudi svoboda obrani.

Po teh splošnih pravilih preidemo na našo državo Avstrijo. Avstrija ima različne narode. Štirje so poglavitni: Nemci, Magjari, Romani in Slovani. Nemcev je nekaj nad 7, Magjarov blizu 5, Romanov blizu 3, in Slovanov nad 15 milijonov. Vsi so po zgodovini in naravi in običevanju na endruga navezani in po slavni dinastiji skupljeni. Pa vsi bi radi bili svobodni, in odkar se jim je ustava povrnola, si hočejo tudi svobodne naprave napraviti. Ali to je le mogoče na poti pravice. Zato si ljudstva po svojih poslancih imajo pravico deliti, le takrat bomo vsi svobodni in zato tudi vsi skupno državo ljubili in branili braneči si svojo lastno svobodo. Ko pa bi hotel en narod drugega tlačiti, nad njim vladati, bili bi podobni onima borilecema, ki eden drugega oblada, mu na prsih kleči in ga davi in tlači, in tako ni eden niti drugi svoboden. Kajti tlako nad narodom opravljajo vladeželniki sebičniki in plačani vojaki in policaji javni in skrivni. plačujejo pa tlako vrhovni in podložni narodi, svoboda pa se joka. Prva in zadnja postava Avstrijske države kakor tudi vsake države je, da je pravična in tukaj se tudi vsem narodnostim pravična, da se čutijo vsi narodi domači in zadovoljni in svobodni.

Ali bi ne bilo krivično, ko bi občna mati Avstrija narodom enake svobode ne delila, ko bi magjarski ali nemški narod dobila po 5 jabelk za južino, slovanski narod pa le pol ali nič? Iz take krivice bi vtegnola izvirati le svaja, nezadovoljnost, in mesto da bi se avstrijska družba ali država krepila, bi se oslabila. In ravno v tem je najlepša naloga avstrijske države, da se krščanska pravica: ljubi bližnjega kakor sam sebe, razširi tudi med narode. Ravno sred Evrope v Avstriji se sučejo in dotikajo naj močnejši rodi Germani, Slovani, Romani in si zagotavljajo ravnopravnost in enotno svojo avstrijsko državo Avstrijo braneči si zagotavljajo svobodo. Ali more biti kdo protivnik takemu vzvišenemu stalu svobode vseh narodov stoječemu vsakako nad nižim stalom ednostranske svobode enega naroda?

Preidimo še na nas Slovence. Pred pa še premislimo, da je svoboda nekako imenje, ki se ima braniti, tako kakor vsako drugo premoženje. Če pustimo sosedu pasti na našem travniku, nimamo kaj kositi, in če nam travnik leto za letom popase, še nam k slednjemu travnik tudi vzame, kazoč: travnik je moj, toliko let že na njem pasem, ti se nisi protivil, zato sem si to pravico dobil in ti si jo zgubil. Tako je tudi z narodnimi pravicami, z narodno svobodo. Braniti si moramo, kar je naše. Naš je naš jezik, krasni slovenski jezik, svet jezik že pred tisoč leti za sv. Cirila in Metoda, mogočen jezik, ker je rastlika slovanskega od 80 milijonov govornega jezika, izobražen jezik, ker se v Ljem že nad 300 let knjige tiskajo. Pokvarili so ga nekaj le nemški uradi in od cesarja Jožefa ustanovljene nemške šole. A branimo ga, naš je, ne pišimo svojih imen in pisem inai kakor s slovenskim pravopisom, ne zmenjajmo srenjskih imen na očitnih deskicah s krivimi pokvekami, posebno pa Vi gospodi duhovniki, ki ste od nekdanj razsvetljen steber našega naroda, činite še en korak Vašega slavnega rodoljubja, pišite ljudstvu v posnem in v Vašo čast vse matice in uradne in neuradne knjige in pisma in dopise javne in privatne na posvetne in duhovne oblasti v milem slovenskem jeziku, nikdo nas ne more in ne sme ovirati, postava je za nas. — Braneči pravico branimo svoj srod in moč naše države Avstrije.

Z bojišča.

Ko je iz početka tega meseca Francozom spodletel namen, da bi z loarsko armado prodrli proti Parizu in se združili s Trochu-jem in tako osvobodili Pariz; in ko so Prusi drugič vzeli Orleans, je pruski general Moltke oficijelno naznanil, da je francoska loarska armada uničena, in da se zdaj ne more nikjer več ustavljati napredovanju nemške armade. Na ta glas je vse že mislilo, da bo zdaj v kratkem vojske konec, in da se povrne zaželen mir. Temu vendar celo ni tako, in takrat se je stari Moltke pri rajtengi zlo motil. Po najnovejših poročilih namreč še loarska armada celo ni vničena, temuč se celo redno potegnola nazaj čez reko Loar, tudi ni bila vsa armada na bojišču, temoč samo

eno krilo. Gambeta naznanja iz glavnega kvartira generala Chancy-ja o loarski armadi to-le: Jaz sem 10. t. m. našel celo armado v najlepšem redu in gen. Chancy se je zadnje 3 dni srečno bojeval proti hudim napadom armade Friderik-Karla. Dozdaj je bilo še le samo pol armade v boju, in vendar že ta ni pustila nemške armade naprej. Pruski telegrami pravijo tudi, da loarska armada ne obstoji samo, temoč je začela Nemce spet napadati. Tudi v severni Francoski se zbira armada 80—100.000 mož. Če je vse to res tako, še tako hitro vojske ne bode konec, če ravno padne Pariz, kar celo ni dvomiti, če ne bode skorej pomoči, ker podati se bode moral gladi, naj vekšemu sovražniku.

8. t. m. so se Francozi tudi srečno bojevali pri Josnes-u in so Pruse nazaj vrgli.

Trdnjava Pfalzburg se je 12. t. m. Prusom podala. Iz Pariza ni nič posebnega čuti.

Gospodarske stvari.

Ali je bolje topel krompir, t. j. taki, ko se je skuhal, pokladati ali mrzel?

Če ravno je prav dobro, da se krompir prej kuha, ko se poklada, je vendar strašna neumnost, krompir za klajo dva ali tri dni prej skuhati ko se poklada. Iz kubanega krompirja, ki mrzel postane, se napravi na znani način lepilo (pap) ki se zelo težko prebavi in zato ne redi tako dobro živali kakor topel, to se je po sledeči skušnji popolnoma potrdilo: Na nekem velikem posestvu se je večim kravom ki so precej dobro dojile, pokladalo 9 tednov vsak dan zmes iz enakih delkov sena, rezane slame, krompirja in otrobov. Prve tri tedne se je pokladal krompir topel, t. j. taki ko se je skuhal in dobilo se je 189 pintov mleka, in krave so vse skupej težile 993 funtov, potem se je pokladal tri tedne mrzel krompir, ki je že bil en dan prej skuhan, in dobilo se je pri drugač celo enakem pokladanju in oskrbovanju krav samo 171 pintov mleka in krave niso več težile kakor samo 975 funtov; sedmi teden pa se je spet pokladal topel krompir in na koncu tretjega tedna se je spet dobilo 187 pintov mleka in krave so težile skupej 989 funtov.

Kako se živalim in rastlinam odpravi mrčes.

Razstopijo se 4 loti goluna v poliču vode in s to raztopljino se umivajo živali, polivajo drevesna debla in veje in druge rastline in mrčes zgine.

Pomoček proti listnim ušem.

Izvrsten sadjerejec Oberdiek priporoča proti listnim ušem ta-le pomoček. V treh pintih vode se razdeli za eno žlico zelenega mjila (žajfe) in se še prilije za polič kvasine vode. Ena pest kvasinega lesa se mora pol ure kuhati v enem poliču vode. S to zmesjo se morajo poškopiti zvečer, če je vreme suho in toplo, vse one veje in listje, na katerih se nahajajo uši, in v 24 urah so vse uši umorjene.

O reji telet.

V nekih krajih je še zmirom ta zelo napačna stara navada, da se mleko, ki se prvič nadoji ko se je krava stelila, odlije. To prvo mleko, ki ima žoltasto barvo, pa zadržava ravno one tvarine, ktere je natora za to odločila, da razdelijo v želodec in črevah se nahajajočo otrdnjeno blato pri teletu. Vsikdar se je še opazilo, da dobijo ona teleta, kterim se ni dalo prvo mleko, trdo, kviško stoječo dlako in posebno temne oči, med tem ko ona teleta, kterim se da prvo mleko, taki zgubijo prvo dlako in hitro in lepo rastejo, ker ono trdo blato je iz njih po prvem mleku hitro odišlo.

Sitne muhe.

se od konjev in goved lahko odženejo, če se popari nekoliko črstevega tabaka, se v to tabakovo vodo dene nekoliko moke in meda in se s tim živali umijejo.

Dopisi.

Iz Monsberga — (Odgovor na „Poslano“ v „Slov. Gosp. št. 47.) — (Konec.) Danes pa še Vam gosp. Jože! nekaj hočem povedati o denarjih, ktere so cerkveni